

Kitap Tanıtımı

Binark, Mutlu (2019) *Kültürel Diplomasi ve Kore Dalgası “Hallyu” -Güney Kore’de Sinema Endüstrisi, K-Dramalar ve K-Pop**

Hürriyet Konyar**

Popüler kültür olgusu, bir yandan küresel ekonomilerin günümüzde geldiği ilişkiler boyutu ile öte yandan dijital medya çağının yakınsak ilişkileri içinde farklı boyutlar kazanarak yeniden üretilmeye devam etmektedir. Bu farklı boyutlar, ağırlıklı olarak Amerikan kültürünün hakimiyeti yerine farklı coğrafyalardan da kültürel akışların ve kültür endüstrilerinin ortaya çıkmasıyla oluşmaktadır. Bunun bir örneği olarak, bir Uzakdoğu ülkesi olan Güney Kore bugün artık uluslararası alanda kültürel akışları ve kültür endüstrilerini yönlendirdiği üzerine tartışılmaya başlanan bir ülke konumundadır. Türkiye açısından da Kore dizileri, daha çok adapte edilerek oynatılması sayesinde ve hatırı sayılır bir şekilde dizilerin hayran kitlesinin ortaya çıkmasıyla oldukça ilgi çekmektedir.

G. Kore'nin popüler kültür alanında öne çıkan önemine karşılık yapılan çalışmaların özellikle Türkiye'deki çalışmaların yetersizliğini düşünürsek, Binark'ın saha çalışmasıyla ortaya çıkardığı verilerin değerinin ne denli önem taşıdığı anlaşılır. Diğer yandan araştırma sahasının çok farklı zorlukları kapsaması özellikle de farklı coğrafyalardan veri elde etme zorluğu karşısında, elde edilenlerin öneminin bir kez daha vurgulanmasını gerekli kılmaktadır. Farklı coğrafyalardaki verilerin elde edilmesinde yaşanan zorluklar karşısında çoklu seyahatlerin yapılması ile sorunların çözümlendiği görülmektedir. Binark bu tür bir çalışmayı “seyyahvari” deyimıyla ifade etmektedir. Onun tanımıyla “seyyahvari” biçimiyle veri elde etmek, “..farklı kültürlerde, farklı coğrafyalarda özellikle ekonomi politiğin ve kültürel çalışmaların kesişimselliğinde bir

* Ankara: Siyasal Kitabevi, ISBN: 9786057877321, 183 sayfa.

** Prof. Dr., Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü, hurriyet.konyar@gmail.com.

araştırma yapılacaksa, 'öteki diyarın' araştırmacıya açılan veya kapanan kapılarına , yollarına araştırmacının her durumda yeniden konumlanma ve taktik geliştirme becerisine işaret etmek içindir" (s.19) şeklindedir. Bu açıdan saha çalışmasında veri elde ederken karşılaşılan zorlukların aşılmasında araştırmacıya ne denli yük bindiğini de anlıyoruz.

Binark'ın bu çalışması, G. Kore'de yaratıcı içerik endüstrileri olarak ortaya çıkan, Kore Dalgası/Hallyu olarak tanımlanan sinema, drama ve pop müzik endüstrisi üzerine odaklanmaktadır. Araştırma , yaratıcı kültür endüstrilerinin hem ekonomi politik yönünü hem de kültürel çalışmaların bakış açısı ile kültürel üretim ve mücadele alanını ele alan boyutlar üzerine odaklanmaktadır.

Kültür endüstrisi kavramı Amerikan popüler kültüründen yola çıkarak eleştirel bir kuram olduğu bilinmekle birlikte, Amerikan kültüründen çok uzaklarda bir Uzakdoğu ülkesinde, bildiğimiz kültür endüstrisi ilişkilerinden öte yaratıcı içeriklerle birleşmiş yeni bir kültür endüstrisi alanına bakmak yeni yapılacak ekonomi politik bakışlı çalışmalar açısından önemlidir.

G. Kore'nin yaratıcı içerik endüstrileri, bir kamu diplomasisi ve dış politika aracı olarak kültürel politikalarını yönlendirmektedir. G. Kore, uluslararası arenada diğer ülkelerle izleyeceği stratejiler için, yeni bir kültürel politika izlemektedir. Hükümet destekleriyle yaratıcı içerik endüstrilerini kamu diplomasisi haline getirmiştir. G. Kore'nin bu çabasının ardında yatan itici gücün, siyasal geçmişinden kurtulmak ve kendini orta seviyede gelişmiş ülkeler arasında konumlandırmak istemesi bulunmaktadır. Bunu bir yandan geçmişteki askeri rejim yönetimlerinden kurtulmak ve demokratik ülkeler arasında yer almak ancak diğer yandan da, Kuzey Kore gibi otoriter bir devletten farklı olduğunu da göstermek amacıyla olduğunu vurgulamak gerekir. G. Kore'nin uyguladığı bu kamu diplomasisinin amacı, huzurlu, güvenilir, geleneksel değerlere saygılı bir ülke imajını oluşturmaktır.

G. Kore, yaratıcı içerik endüstrisini kurmak için bir yandan devlet destekleri ve teşvikleri diğer yandan da ülkenin Samsung, LG gibi dev firmaları ile birlikte hareket etmektedir. Uluslararası arenada yaratıcı içerik endüstrileri aracılığı kendisini yeniden konumlandırmasının temel amacının ekonomik olarak güçlü devletler arasında yer almak istemesi olmuştur. Bu amaçla, yaratıcı içerik endüstrilerinin oluşturduğu Kore dalgası/Hallyu olarak da adlandırılan ve küresel alanda tüketilen K-Sinema, K-Drama ve K-pop müzikten oluşan popüler kültür politikaları ile ulusal ekonomi arasında bağ kurulmuştur. Güçlü bir ekonomi yaratmanın temel dinamiği olarak, yaratıcı içerik endüstrilerinin desteklenmesi ve yurtdışına ihraç edilmesi planlanmıştır. G. Kore yaratıcı kültür endüstrilerine yönelirken, kapitalizmin enformasyonel hale dönüştüğünün farkındadır. Yeni iletişim teknolojilerinin kapitalizm içinde değer yaratma işlevine sahip olmaları gerçeğinden yola çıkarak, yaratıcı endüstrilerle ekonomide daha fazla mali kaynağın ve istihdamın üretilebileceği düşünülmüştür. Bu yoldan hareketle, kültür endüstrisi olarak bilinen müzik, film gibi alanların dans, görsel sanatlar gibi yeni yaratıcı alanlarla birleşerek yaratıcı kültür endüstrileri oluşturulmuştur. Bu politikaların desteklenmesinde hükümet politikaları olduğu kadar Kore'nin öne çıkan firmaları da bu alanda yatırım yapmışlardır.

Binark, araştırmasında ikinci olarak, Kore Dalgası/Hallyu olgusunu kültürel çalışmaların bakış açısından ele alarak, küresel ABD kültürüne karşı bir kültürel üretim ve mücadele alanı olarak kurulması süreci üzerine odaklanmaktadır.

Batılı kültür endüstrisinden farklı olarak Hallyu olgusunu ortaya çıkaran yaratıcı kültür endüstrilerinin ürettiği içeriklerin neler olduğuna ve bu içeriklerin küreselleşmesinde izlenen stratejilerin neler olduğunu sorgulayarak bu süreci anlamaya çalışalım.

Hallyu olgusu, bir kamu diplomasisi olması nedeniyle, içerik üretimi hükümet tarafından desteklenmektedir. Bu amaçla içerik üretiminin gelişmesi için önünün açılması her türlü demokratik olmayan engellerin kaldırılması sözkonusudur. Öte yandan içerik üretiminin zenginleşmesi içinde çeşitliliğin olmasına ve artmasına da özen gösterilmektedir.

Kore dalgası/Hallyu ile ortaya çıkan popüler kültür temalarının Kore kültürünü dünyaya tanıtmak etrafında kurulduğu belirtilmektedir. Kore'nin geleneksel kültürünün öne çıkan tarafları, mutfağı, -özellikle Kimchi yemeğinin tanıtımı-, Kore toplumuna ait Konfüçyüs ahlakını da kapsayan değerler, hem filmlerde hem de dramalar yoluyla çeşitli ifadelerle öne çıkarılmıştır. Diğer taraftan bunlar içinde en fazla Asyalı izleyicileri hedefleyen ve Asya ülkeleri arasında işbirliğinin sağlanması için Asyalılık kimliğinin üretildiği görülmektedir.

Öte yandan içerik üretimi ulusal bir marka oluşturmak adına yapılmaktadır. Üretim milliyetçi bir renge bürünürken, bu durum giderek daha fazla yerel alana odaklanmaya neden olmaktadır.

Hallyu olgusunda ortaya çıkan içerik üretimlerinin küreselleşmesi için neler yapıldığına baktığımızda, özellikle Busan kentinin küresel bir kent olarak konumlandırılması ve film endüstrisinin, festival, yarışma gibi yaratıcılığa, anlayışa izin veren yapının burada bulunması küreselleşmek için atılan en önemli adımlardan birisidir.

Öte yandan izlenen stratejiler içinde en önemlisi, Kore kültürünün ve dilinin küresel formatlarla birleştirilmesi melez bir yapıya dönüştürülmüş olmasıdır. Hallyu olgusu saf bir Korelilik olmaktan çok melez bir popüler kültür durumundadır. İngiliz ve Amerikan yaratıcı endüstri programları örnek alınarak yaratıcı Kore kavramı geliştirilmiştir. Diğer taraftan Kore dilinin yabancılaştırıcı etkisine karşı, küresel bir dil olan İngilizce, K-pop müziklerinde görülmektedir. Dil bir engel olmamaktadır. Küreselleşmek için evrensel dil ve yaratıcı sanatlarla içerikler oluşturulmaktadır. Kore kültürel içerikleri bir yandan Asya'ya özgü olarak görülürken, diğer yandan da evrenseldirler. Küreselleşmede özellikle K-pop başarılı olmuştur. K-Pop yıldızlarının Rap, Hiphop gibi müzik deneyimlerini öğrenmek için Amerika'ya eğitime gittikleri görülmektedir. Kültürel değerler, beden dili, dans ile ifade edilmektedir. K-Pop ile iletilen değerler, saf Kore kültürü olmaktan çok, kentli yada yarı kentli değerlerdir. Bu değerleri kabul edenler ise, kolejli veya kolej okumayı hedefleyen gençler ile onların ebeveynleri olmaktadır. K-pop yıldızlarının kamusal alanda sundukları kibarlık ve toplumsal yaşam içinde ölçülü davranmaları gibi temiz imgeler geleneksel değerlerin ve dini inanışların egemen olduğu ülkelerde K-Pop'un benimsenmesini kolaylaştırmıştır. Kore sinemasında da küresel alanla ortaklıklar kurulmaktadır. Sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik uygulamalarının hikaye anlatımında kullanılmasıyla anlatı kalıpları ve izleme pratikleri değişmektedir. Öte yandan Netflix veya Amazon gibi uluslararası sermaye ve aktörlerle kurulan ortaklıklar öykü sürecini ve formatların küreselleşmesini sağlamaktadır. Küreselleşme stratejilerinde izlenen evrensel formatlarla birlikte, eğlence ve gösteri kültürü, yıldızlaştırma olgusu, karnavalesk eğlence biçimleri, hayran kültürlerinin özellikle K-Pop olgusu ile oluşturularak küresel bir endüstri haline dönüştürülmüşlerdir.

Küreselleşme stratejileri ilk önceleri TV programları, film ve müzik alanında başlayan yayılma ve bu ürünlerin tüketilmesine yönelmiştir. Bunun ardından yine bu kültürel ürünlerle Kore'deki diğer ürünlerin tüketimine geçilmiştir. Son aşamada ise, Kore yaşam tarzına duyulan hayranlık oluşturulmaya çalışılmıştır. Turizm, yemekler, dil gibi unsurlar bu çerçevede öne çıkmıştır.

Küreselleşmenin sağlanmasında en önemlisi, medyanın yakınsak ilişkilerinin kullanılması olmaktadır. Sanal gerçekliğin ya da arttırılmış gerçekliğin oluşturulmasında da yine yakınsak ilişkiler kullanılmaktadır. Öte yandan yakınsak medya ilişkileriyle oluşturulan hayran kültürünün de bu süreçte önemli bir etkisi vardır.

Küreselleşme stratejileri ile birlikte Kore hakkında oluşan imgeler, Kpop, Kyıldızlar ve Kdrama içeriklerinde dolaşıma giren imgelerden beslenmektedir. K güzellik ürünleri, Kore mutfağı ürünlerinin ve Kore modasının Amerika ve Avrupa'da pazar payının artışı bu olumlu ilişkiye örnektir.

Sonuç olarak, hem ekonomi politik açıdan ve hem de, kültürel çalışmalar ekseninden Hallyu/Kore Dalgası olgusunun kültürel bir mücadele ve üretim alanı olduğu sorusuna Binark'ın verdiği yanıt, "...başta ABD ve Avrupa'nın küreselleşmedeki siyasal, askeri ve ekonomik egemenliğini ortadan kaldıramamaktadır. Kore kültürel içerikleri Asya'nın kalanını dar bir bakışla ve siyah yada beyaz olarak kavramaktadır." şeklindedir. Bununla birlikte Kore hükümetinin Hallyu olgusu ile Asya'da elde ettiği başarının kültürel olarak yakınlıkla ilgili olması muhtemel iken, küresel pazardaki başarısının ise, kültürel melezlik ile ilişkili olduğu tartışılmaktadır. Bu küresel başarının arkasında, Kore hükümetlerinin "merkezden yerele" "otonom" kültür politikasının olduğunun altını çizmek gereklidir. Öte yandan bir diplomasi politikası olarak olan Hallyu olgusunun ticarileşme ve standartlaşmayı ortaya çıkarması da çeşitlilik üretiminde giderek sorunsallaşmaya neden olmaktadır. Her şeye rağmen, Kore hükümetinin yaratıcı içerik endüstrilerine yönelik kültür politikasının başarısının temelinde yatan öğelerin yaratıcılık, ifade özgürlüğü, küyerellik ve kamu desteklerinin adil dağıtılması olduğu araştırmada vurgulanmaktadır.